

Висновки. Помісні бугайці народжуються з невисокою живою масою (27—29 кг), проте до 15-місячного віку досягають високої здавальної маси (430—449 кг).

Помісні тварини успадковують тип м'ясної худоби і в 15-місячному віці мають добре виражені форми (50,2—51,3 бала), а також високі показники індексів тілобудови.

На 1 кг приросту живої маси від 8- до 15-місячного віку бугайці витрачають 6,1—6,6 к. од., що відповідає вимогам до тварин новостворюваної породної групи м'ясної худоби.

Одержані дані щодо вирощування помісного молодняка у виробничих умовах дають підставу рекомендувати для широкого впровадження обидва варіанти схрещування.

Одержано редколегією 20.03.81.

УДК 636.082.11

ІМУНОГЕНЕТИЧНА ЕКСПЕРТИЗА ПОХОДЖЕННЯ В ЗАВОДСЬКОМУ СТАДІ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ

Б. Є. ПОДОБА, М. Я. ЄФІМЕНКО, канд. с.-г. наук

Е. І. ДАНИЛКІВ, ст. зоотехнік

УкрНДІ розведення і штуч. осіменіння велик. рогатої худоби

Н. Ф. МАТУС, зоотехнік підсобного госп-ва «Чайка»

Ефективність сучасних методів селекції значною мірою зумовлюється точністю племінного обліку, зокрема записів про походження тварин. Відповідність дійсного походження племінних тварин записам в їх родоводах забезпечує метод імуногенетичного контролю, який з 1979 р. є обов'язковим елементом селекції.

Його безпосереднє впровадження в практику пов'язане з цілим рядом організаційних і методичних моментів. Окремі з них ми застосовували на ста-

ді чорно-рябої породи підсобного господарства «Чайка» Київської області.

Методика дослідження. В 1979—1980 рр. усіх корів господарства «Чайка» протестували по групах крові в лабораторії УкрНДІ розведення і штуч. осіменіння велик. рогатої худоби. Використали такі реагенти для визначення еритроцитарних антигенів (факторів груп крові):

A₁, A₂, B₁, B₂, G₂, G₃, I₁, K, O₂, O₃, O_x, Q, T₂, У₁, У₂, A₁' , B' , D' , E₂, E₃, G' , I' , J' , K' ,

1. Генна частота алелів системи В груп крові у стаді підсобного господарства «Чайка»

Алелі	Стадо в цілому	Структурні одиниці стада			
		Лінія Аннас-Адема	Лінія Рудольфа	Лінія Дубка	Споріднена група Пантера
n	522	308	126	39	49
b	0,470	0,588	0,154	0,347	0,384
B ₁ G ₂ KY ₂ A'O'	0,067	0,034	0,253	0,020	0,103
BO _x Y ₁ A'G'P'	0,023	—	—	—	—
GY ₂ E ₂ '	0,176	0,125	0,147	0,306	0,153
GO	0,028	0,012	0,014	0,051	0,103
Y ₂ D'E ₂ ' O'	0,060	0,053	0,049	0,163	0,051
Y ₂ D'E ₂ ' I'	0,024	—	0,140	—	—
I'	0,054	0,031	0,021	0,031	0,115
Коефіцієнт гомозиготності	0,265	0,367	0,132	0,246	0,209

2. Генотипи бугаїв-плідників по системі В груп крові

Кличка та інвентарний номер	Роки	Генотип
Азимут 723	1974—1975	—/BGKO _x Y ₂ A ₂ '
Алмаз 230	1972—1973	GO/(—,BGKOY ₂ A ₂ ')
Аннас Грете 97836	1977—1978	I ₁ /—
Атлант 1052	1975—1976	—/Y ₂ D'E ₂ 'O'
Бас 97820	1976—1977	—/
Блеск 97834	1975—1976	GY ₂ E ₂ '/(—)
Голуб 1178	1976—1977	I'/(—,E ₂ ')
Дирк 2910	1979—1980	—/(I ₁ ,—)
Контурний 1880	1978—1979	I' /—
Ландиш 864	1974—1975	—/(I' , E ₂ 'I' /—
Пантер 691	1973—1977	GY ₂ E ₂ '/(GY ₂ E ₂ '—)
Рудольф Ян 47884	1978—1979	Y ₂ D'G'I'/BGKY ₂ A,O'
Розлив 451	1979	I ₁ /BY ₂ A ₁ 'P'(G')G'Q
У. Дик 307890	1977—1978	GY ₂ E ₂ '/

O', P', Y', B', G', C₁, E, R₁, W, X₁, X₂, F, V, J, L, M, S₁, U₁, U₁', H', U', Z.

Результати досліджень. На основі одержаних даних визначили деякі особливості стада за розподілом окремих антигенів. Характерним для нього є порівняно низька частота факторів x₁, S, G', O₃, підвищена — C, Y₂, G, E₂' R₁. Зазначені особливості безпосередньо пов'язані із специфікою формування генотипу стада, зокрема використанням невеликої кількості плідників. Саме цим пояснюється досить висока його консолідація, поширення в ньому невеликої кількості алелів системи В груп крові, з яких фенотипи (алелі) в, G₂Y₂E₂', BGKY₂A'O', Y₂D'E₂'O' надто часто повторюються і в інших стадах чорно-рябої породи, а фенотипи BO Y₁A'G'P', Y₂D'G'I', GO₁ — менш поширені (табл. 1).

Алелофонд структурних одиниць стада зберігає основні його риси, хоч окремі лінії й споріднені групи мають деякі специфічні особливості. Зокрема, в лінії Рудольфа 34558 висока частота фенотипів Y₂D'G'I' і BGKY₂A'O', Дубка 6501 — GO і I', у спорідненій групі Пантера 691 — Y₂D'E₂'O'. Це пов'язано з наявністю таких фенотипів у бугаїв, яких використовували на стаді: Рудольфа 47884, Контурного 1880, Атланта 1052 (табл. 2).

Визначення генотипів плідників і корів є важливою передумовою для проведення контролю походження племінного молодняка, зокрема ремонтних бугаївців на племпродаж.

З метою перевірки їх походження з господарства в імуногенетичну лабораторію інституту доставляли проби крові, які відбирали у бугаївців при ветеринарних обробках безпосередньо перед їх продажем.

У 1980—1981 рр. проконтролювали походження 92 племінних бугаївців, в результаті чого у 84 випадках встановлено відповідність племінних записів за результатами імуногенетичного аналізу, а в 8 випадках (8,8%) дійсність цих записів спростовано (табл. 3). При цьому у п'яти випадках виявили дійсних батьків на основі даних про генотипи плідників, яких останнім часом використовували в стаді. Результати імуногенетичного аналізу були підтвержені даними порівняльної оцінки екстер'єрних особливостей тварин. Зокрема, встановили значну схожість бугаївців-близнюків Голубого 544 і Гонця 543 з бугаєм Контурним 1880, якого протягом останніх років використовували в стаді.

Висновки. Імуногенетична експертиза дає можливість не тільки спростувати помилкові записи про походження, а й встановити дійсних батьків.

3. Генетичний контроль походження потомства великої рогатої худоби господарства

Ступінь спорідненості	Кличка та інвентарний номер	Система		
		A	B	C
Батько	Дирк 2910	A ₁	I ₁	C ₁ WX ₂
Мати	Ясна 1365	—	GY ₂ E' ₂	C ₂ R ₁ W
Син	Ялдаш 439	—	-/B ₂ O ₃ Y ₃ A' ₂ G' P'G' ₂	C ₁ C ₂
Мати	Хромка 1176	—	B ₂ GO ₃ Y ₂ A' ₂ E' ₃ K'G'P'G''	C ₁
Син	Хобот 430	A ₂	B ₂ G ₂ O ₃ Y ₂ D'	C ₁ W
Мати	Сонечко 2005	—	GE ₃	C ₁ W
Син	Сатурн 394	—	G ₃ Y ₂ E' ₂	C ₁
Мати	Япоцка 2085	A ₁	B ₂ G ₂ KY ₂ O'G' ₂	R ₁ WX ₂
Син	Ярий 493	A ₁	BGKY ₂ D'G'I'O'	C ₁ EWX ₂
Мати	Гибкая 802	A ₁	G ₂ Y ₂ E' ₂ P'	R ₁ W
Син	Голубий 544	A ₁	GI ₂ E' ₂ I'	C ₁ ERWX
Мати	Гибкая 802	A ₁	G ₂ Y ₂ E' ₂ P'	R ₁ W
Син	Гонець 543	A ₁	GY ₂ E' ₂ I'	C ₁ RWX ₂
Батько	Рудольф 47884	—	BGKY ₂ O _x A' ₁ O'I'D'	C ₁ WE
Мати	Соломка 9	A ₂	—	C ₁ ER ₁ W
Син	Соболь 515	A ₂	—	C ₁ ER ₁ W
Мати	Блинда 2106	—	Не тестована	—
Син	Березовий 486	—	GY ₂ E' ₂	C ₁ EWX ₂

Примітка. Підкреслені фактори і алелі груп крові, за якими встановлено невідповідність

При розробці рекомендацій по імуногенетичному контролю походження доцільно передбачити можливість внесення відповідних коректив в родоводи племінних тварин за результатами комплексної експертизи (імуногенетичний аналіз, оцінка екстер'єрних особливостей тварин в натурі).

Одержано редколегією 27.05.81.

УДК 636.082.11

АНТИГЕННИЙ СКЛАД ЕРИТРОЦИТІВ КРОВІ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ ПЛЕМЗАВОДУ «УКРАЇНА»

Я. А. ГОЛОТА, канд. біол. наук

УкрНДІ розведення і штуч. осіменіння велик. рогатої худоби

У лабораторії генетичних основ селекції УкрНДІ розведення і штуч. осіменіння велик. рогатої худоби в 1980—1981 рр. провели дослідження по групах крові 1094 голів великої рогатої худоби племзаводу «Україна» Вінницької області.

Методика досліджень. У цьому стаді тварини належать до одинадцяти ліній і походять від 35 бугаїв-плідників, які продовжують ці лінії. Найбільші за кількістю потомків лінії Сигнала (409 дочок, 97 синів); Етапа (247 дочок, 30 синів) і Забавного (192 дочки). Решта